

Ungeklimarådets anbefalinger til det danske søterritorium

Introduktion

Det danske hav er en overset mulighed i den grønne omstilling. Generelt mener Ungeklimarådet, at havet har alt for lav prioritet, når man tager alle dets mulige perspektiver i betragtning. Samtidig har havet historisk set og bliver til en vis grad stadig i dag brugt som en "skraldespand" for landjordens aktiviteter. Skal Danmark nå 70% reduktionsmålet i 2030, er det i Ungeklimarådets øjne nødvendigt at inddrage havet.

Et sundt havmiljø

Det er efterhånden alment kendt, at de danske farvande lider, og faktisk er det sådan, at kun to ud af Danmarks 119 kystnære havområder lever op til EU's standarder for god økologisk tilstand (Ugelvig, 2020). Samtidig er den danske havbund i overordentlig dårlig forfatning efter mange års stenfiskeri og bundtrawling.

For at rette op på disse problemstillinger er der brug for, at der både sættes større beløb af til det - samtidig med at der skal strammes op på flere forskellige områder.

Derfor foreslår vi, at:

- Der sættes et tilstrækkeligt beløb af til genetablering af de danske stenrev. De penge, der i dag er afsat til det, er ifølge Danmarks Naturfredningsforening (2020) på ingen måde nok. Beløbet skal udarbejdes af eksperter på området, og der skal sikres et budget over flere år, der sikrer, at vi får vendt udviklingen.
- Det pr. dags dato skal være ulovligt at bundtrawle. Det er en direkte destruktiv form for erhverv, som er forældet, og som ikke er Danmark værdigt.

- Der inden 2027 skal være sat en stopper for udledning af al urensset spildevand til det danske hav, ligesom der skal afsættes midler af til klimasikring af byerne, så kloaksystemerne er gearet til fremtidens klimaforandringer.
- De landbrug, der er tæt ved de danske kyster, skal være forpligtet til at opsamle næringsstoffer f.eks. i form af vådområder.
- Plastikforurening i de danske have skal have mere opmærksomhed. Det er vigtigt, at vi ikke glemmer de potentielle skader det kan gøre i fremtiden.
- Der skal sættes strammere krav til rensning af miljøfremmede stoffer. I dag fokuserer de danske rensningsanlæg på at reducere næringsstoffer, men medicinrester, pesticider mm. bør også prioriteres, da virkningerne kan være langt mere omfattende, end vi kan forestille os (Buchardt, 2016).

Energi på havet

At bygge på havet er ikke uden konsekvenser for miljøet, men vi mener alligevel, at det er nødvendigt. Vi mangler plads, og på havet kan vi finde meget af den plads, der kan hjælpe os på vej mod et CO₂-neutralt samfund. Derfor er vi også optimistiske omkring planerne om energier, som kan vise sig at være en vigtig brik i dette puslespil.

Ved udbygning af energier og havvindmølleparker vil der helt naturligt opstå liv omkring øerne, da sten, beton og andet fast materiale kan give gode vilkår for en rig biodiversitet. Når det er sagt, så er der forskellige mulige tiltag, der kan laves, som kan forbedre enten biodiversiteten eller ressourceforbruget ved at opsætte havvindmøllerne eller energierne. Det, mener vi, skal være konkurrenceparametre frem for prisen alene. Eksempelvis så vi med udbuddet af havvindmølleparken Thor, at man var nødt til at trække lod om, hvem der vandt udbuddet.

Derfor anbefaler vi, at:

- Udbud af havvindmølleparker og energier ikke kun vurderes på baggrund af pris, men at der altid inkuderes konkurrenceparametre om biodiversitets- og ressourceiltag.
- At fremtidige energier skal have en "marin randzone" på 15 km, hvori der tages særligt hensyn til naturen. Disse marine randzoner vil ideelt kunne indgå i havplanen som 'strengt beskyttet hav'. Dette vil i et vist omfang kunne ses som en kompensation for byggeriets direkte påvirkning på det lokale miljø.

- Vi anbefaler, at alt materiale, som skal bruges til byggeriet af energierne, skal have en bæredygtig oprindelse. For eksempel skal sandet udvindes med mindst mulig påvirkning på klima, natur og miljø, hvilket desværre ikke er en selvfølge i dag.
- Der skal tænkes på tværs af sektorer og eksempelvis udbygges med P2X på energierne, så skibe eksempelvis kan bruge øerne til at tanke brændstof.
- Mulighederne for at udbygge med solceller på havet og bølgestrøm skal undersøges nærmere for eksempelvis at undgå at solceller optager plads på land.
- Mulighederne for i højere grad at bruge tang til biogas eller biomasse skal undersøges yderligere. Her skal der selvfølgelig tages højde for miljøpåvirkningen.
- Når der udbygges med energier, så skal der indtænkes tiltag, så øerne ikke kun producerer energi, men også andre goder som tang, østers, muslinger eller andet.

Transport på havet

Danmark er en shipping-nation, og det kan vi på mange måder være stolte over. Alligevel ligger der de næste mange år en stor udfordring i at gøre skibsfart klimavenlig uden at skabe dårlige konkurrencevilkår for danske shippingvirksomheder. 3% af verdens CO₂-udledning kommer nemlig ifølge Reuters (2021) fra shippingindustrien.

Industrien er på flere måder på vej i den rigtige retning. Et eksempel på det er koalitionen om at FN's organisation for shipping, IMO, vil reducere sine udledninger med 50% i 2050 sammenlignet med 2008 (Reuters, 2021). Det er fint, at der kommer globale målsætninger for reduktion af udledninger, men der er alligevel brug for, at der bliver skruet op for ambitionerne for at følge Parisaftalen.

Derudover så er der meget transport i Danmark, som foregår på færges. Der er allerede en udvikling i gang med at elektrificere færgerne, hvor et eksempel er el-færgen Ellen (Energy Supply, 2020). Den udvikling går dog ikke hurtigt nok.

Derfor anbefaler vi, at:

- Shippingindustrien skal være CO₂-neutral i 2050 både i Danmark og globalt - helst før. Samtidig skal der opsættes flere delmål, der sørger for, at vi er på rette vej.
- Man ser danske shippingvirksomheder som en del af Danmarks CO₂-udledning, og at vi fokuserer på at nedbringe udledningen derfra på lige vilkår med resten af samfundets udledning. Det er på nuværende tidspunkt ikke den måde, FN anbefaler, at man opgør udledningen, men i mangel på et perfekt system, mener vi, at Danmark bør tage ansvar for den udledning.

- Færger, der sejler internt i Danmark eller til nabolandene, enten skal være elektrificerede eller bruge brændstoffer fra P2X produceret med vedvarende energikilder. Dette skal være realiseret senest i 2035.

Blå protein

Det er Ungeklimarådets anbefaling, at havet i langt højere grad end nu skal bruges til at brødføde os mennesker. Protein dyrket på havet er uden sammenligning den mest CO₂-venlige måde at frembringe protein på (Vinther et al., 2021 og Hedeselskabet, 2021). Den mulighed skal udnyttes.

Derfor anbefaler vi, at:

- Konkurrencevilkårene forbedres for dyrkning i havet og skal betragtes på lige fod med dyrkning på landjorden. Dette skal gælde for både muslinger, østers og tang i de danske farvande.
- Bæredygtigt opdræt af fisk skal overvejes som en seriøs løsning i den grønne omstilling. Den negative omtale omkring opdræt af fisk skal tages meget seriøst, men ikke være en hæmsko, hvis produktionen i fremtiden kan foregå i symbiose med naturen.
 - De mulige løsninger som omhandler kombinationsopdræt bør i endnu højere grad udforskes. Dette vil kunne gøre dyrkning i havet endnu mere bæredygtigt og mindske påvirkningen fra opdræt af fisk (Holdt og Edwards, 2014).
- Andre og mindre kendte løsninger til bæredygtigt protein udforskes. Her kan udnyttelse af søstjerner og søsalat blive en mulig erstatning for import af soja (Raun, 2021 og Bruhn et al, 2020).

Havplanen

Vores anbefalinger omhandlende havplanen kan ses som et høringssvar fremsat den 13/05-2021 og [kan findes her](#)

Kilder

Annette Bruhn et al (2020): *Høst af eutrofieringsbetingede masseforekomster af søsalat - status på viden om miljøeffekter og økonomi*. Aarhus Universitet.

<https://mst.dk/media/191584/hoest-af-eutrofieringsbetingede-masseforekomster-af-soesalat-status-paa-viden-om-miljoeffekter-og-oekonomi-notat-fra-dce-2020.pdf>

Buchart, Camilla (2016): *Miljøfremmede stoffer truer danske kystfarvande mere end vi tror*.

Roskilde Universitetscenter. <https://ruc.dk/nyheder/miljofremmede-stoffer-truer-danske-kystfarvande-mere-end-vi-tror>

Danmarks Naturfredningsforening (2020): *Havet er næsten glemt i Finansloven*.

<https://www.dn.dk/nyheder/havet-er-naesten-glemt-i-finansloven/>

Energy Supply (2020): *Ellen: En sejrende dansk verdenssucces*. [https://www.energy-](https://www.energy-supply.dk/article/view/729870/ellen-en-sejrende-dansk-verdenssucces)

[supply.dk/article/view/729870/ellen-en-sejrende-dansk-verdenssucces](https://www.energy-supply.dk/article/view/729870/ellen-en-sejrende-dansk-verdenssucces)

Hedeselskabet (2021): *Muslingeopdræt*.

<https://www.hedeselskabet.dk/sites/hedeselskabet.dk/files/2021-03/Hedeselskabets%20vision%20for%20muslingeopdræt%20i%20Danmark.pdf>

Holdt, Susan L. & Edwards, Maeve (2014): *Cost-effective IMTA: a comparison of the production efficiencies of mussels and seaweed*.

https://www.researchgate.net/publication/260713447_Cost-effective_IMTA_a_comparison_of_the_production_efficiencies_of_mussels_and_seaweed

Raun, Katrine G. (2021): *Grådige søstjerner bliver til foderprotein: "Det er vigtigt, at man i virksomhederne generelt er i konstant berøring med folk, der har en evne til at gå med noget nyt"*. Børsen. [https://borsen.dk/nyheder/baeredygtig/graadige-sostjerner-bliver-til-](https://borsen.dk/nyheder/baeredygtig/graadige-sostjerner-bliver-til-foderprotein-vi-er-udsat-for-en-form-for-disruption)

[foderprotein-vi-er-udsat-for-en-form-for-disruption](https://borsen.dk/nyheder/baeredygtig/graadige-sostjerner-bliver-til-foderprotein-vi-er-udsat-for-en-form-for-disruption)

Reuters (2021): *Countries at COP26 launch plan for net-zero shipping lanes*. Link:

<https://www.reuters.com/business/cop/countries-agree-create-green-shipping-lanes-pursuit-zero-carbon-2021-11-10>

Ugelvig, Sille (2020): *Danmarks vandmiljø er dårligt: 'Førhen var der mange fisk, nu er alt væk'*. Danmarks Radio. [https://www.dr.dk/nyheder/indland/danmarks-vandmiljoe-er-daarligt-](https://www.dr.dk/nyheder/indland/danmarks-vandmiljoe-er-daarligt-foerhen-var-der-mange-fisk-nu-er-alt-vaek)

[foerhen-var-der-mange-fisk-nu-er-alt-vaek](https://www.dr.dk/nyheder/indland/danmarks-vandmiljoe-er-daarligt-foerhen-var-der-mange-fisk-nu-er-alt-vaek)

Morten Vinther et al (2021): *Vidensyntese om blå biomasse*. Danmarks Tekniske Universitet.

https://www.aqua.dtu.dk/-/media/Institutter/Aqua/Publikationer/Rapporter-352-400/387-2021_Vidensyntese-om-blaa-biomasse.ashx